

האם חיוב עבור פינוי פסולת עודפת מוטל על בעלי העסקים או על העירייה בהעדר הסמכה מפורשת בחוק?

עמ"מ 20/20 עיריית טבריה נ' התאחדות המלונות טבריה ומלונות פתאל בע"מ

לאחרונה ניתנה החלטת בית המשפט העליון בעניין חיוב פינוי פסולת עסקית עודפת.

באותו עניין, עיריית טבריה נהגה במשך שנים, לפנות את מלוא הפסולת מבתי המלון בעיר. בשנת 2019 שלחה העירייה מכתב לבעלי העסקים בעיר בו נאמר כי לאור פסק הדין בעניין חולון, בו נקבע כי הרשות המקומית אינה מחויבת בפינוי פסולת עסקית עודפת, העולה על כמות בסיסית שעליה לפנות, נדרשים בעלי עסקים בעיר לשאת בעצמם בעלות פינוי הפסולת העסקית העודפת. המשיבות הגישו עתירה מנהלית וטענו כי פינוי האשפה הוא אחד מהשירותים החיוניים והבסיסיים שרשות מקומית מחויבת לספק לתושביה ולעסקים אשר בתחומה. בית המשפט המחוזי קיבל את העתירה וקבע כי רשות מקומית מוסמכת לגבות מבית עסק אגרה ייעודית נפרדת, נוסף על הארנונה הכללית, בגין פינוי "פסולת עודפת", רק אם הדבר קבוע בחוק העזר.

בית המשפט העליון קיבל את הערעור וקבע כי חוק העזר לטבריה בעניין פינוי אשפה ופסולת הוא מלפני שנות דור (1991) ומטבע הדברים אינו נוקט במונחים העדכניים בהם נעשה שימוש בעניין חולון ובאמות המידה. לדידו, את הבחינה של חוק העזר, דהיינו - האם יש הבחנה בין פסולת בסיסית לבין פסולת עסקית עודפת, והאם יש בו בסיס חוקי לגביית תשלום עבור אשפה עודפת, יש לערוך לפי מהות הדברים ולא דווקא לפי הטרמינולוגיה של חוק העזר. נקבע כי בחוק העזר הקיים קיימת הסמכה להורות לבעל עסק לפנות פסולת, ומשלא עשה כן רשאית העירייה לפנות את הפסולת בעצמה ולחייב את בעל העסק בהוצאות הפינוי וזאת על אף שחוק העזר אינו מטיל במישרין חובה כזאת על בעל מפעל, אלא רק קיימת בו הסמכה לראש העיר ליתן הוראה כזו. לפיכך נקבע שעד להחלפת חוק העזר רשאית העירייה להורות לבעל עסק לפנות את הפסולת העודפת ומשלא עשה כן לפנות את הפסולת על ידי העירייה ולחייב את העסק בהוצאות הפינוי.

האם תכנית מתאר המשנה ייעוד של חלקות, מספקת לצורך הקמת חבות בהיטל סלילה או שיש צורך להמתין לתכנית מפורטת?

עמ"מ 20-12-15451 י. סלומון עבודות קידוח בע"מ נ' עיריית חדרה

י. סלומון עבודות קידוח בע"מ (להלן – סלומון) היא בעלת הזכויות בשתי חלקות (להלן – החלקות), שבמקור היה ייעודן חקלאי בלבד, ואף בפועל משמשות לעיבוד חקלאי. בשנת 2014 אושרה תכנית מתאר כוללנית לעיר חדרה, במסגרתה שונה ייעודן של החלקות לתעשייה. בשנת 2018 הכריזה מועצת העירייה על כביש הגובל באחת החלקות כ"רחוב ציבורי", ובשנת 2019 נסלל הכביש. בשנת 2020 נשלחה לחבי סלומון דרישה לתשלום היטל סלילה.

סלומון הגישה עתירה, במסגרתה נטען שבהתאם לחוק העזר לחדרה (סלילת רחובות), התשנ"ה-1995 (להלן – חוק העזר) שטחים חקלאיים פטורים מתשלום היטל סלילה, ומכל מקום, הכביש שנסלל לא נועד לשרת את החלקות ומשכך, לא מתקיימת זיקת הנאה לצורך חיובה בהיטל הסלילה.

בית המשפט דחה את העתירה וקבע כי "גם אם אין לעותרים הנאה ישירה מהכביש הגובל, הם נהנים מכלל התשתיות העירוניות, הכבישים והמדרכות. הם גם עשויים ליהנות מעליית ערך המקרקעין בעקבות שיפור דרכי הגישה ועוד. על כן, אין בטענה בדבר העדר זיקת הנאה מיידית כדי להצדיק את דחיית התשלום למועד אישור התכנית המפורטת או לכל מועד אחר. די בכך שהתמלאו התנאים לגיבוש החיוב בהיטל הסלילה כדי להצדיק את דרישת התשלום". כמו כן נקבע כי די בתכנית כוללנית המשנה ייעוד, לצורך הטלת חבות בהיטל הסלילה.